

Retningslinjer for håndtering av meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep

1. Bakgrunn

I enhver organisasjon kan seksuelle krenkelser og overgrep skje. At det også kan skje i Rødt pålegger ledelsen på alle nivå å diskutere og skape bevissthet rundt hvorfor seksuelle krenkelser og overgrep kan skje, maktforholdene som gjør at dette kan skje og hva man kan gjøre for å forebygge dette. Forekomst av seksuelle krenkelser og overgrep bryter både med tilliten innad i partiet, til partiet og med vår samfunnsvisjon.

2. Formål

Det må raskt avklares hvorvidt saken dreier seg om straffbare forhold, og om saken skal politianmeldes. Det må oppfordres til at straffbare forhold skal anmeldes. Retningslinjene skal sikre at den som har vært utsatt for seksuelle krenkelser og overgrep blir i varetatt og fulgt opp på en god måte.

3. Omfang

Retningslinjene gjelder alle medlemmer i Rødt, ved alle meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep i partisammenheng. For tillitsvalgte eller folkevalgte gjelder de ved alle meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep, enten i eller utenfor partisammenheng, inkludert hvis utsatt ikke er medlem av Rødt. Noen ganger er det opplagt at det dreier seg om overgrep, andre ganger er man i tvil. Retningslinjene skal brukes også ved tvil.

Partiet skal ikke vurdere om det har forekommet lovbrudd, men meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep vurderes opp mot paragraf 14 i vedtektene:

- 1. Om ein medlem skadar eller motarbeider Raudt eller bryt vedtektene, kan det setjast i verk disiplinærtiltak. Slike vedtak skal vere skriftlege med grunngjeving.*
- 2. Eksklusjon kan vedtakast av landsstyre, distriktsstyre eller sentralstyre. Eksklusjon krev kvalifisert fleirtal, 2/3 av dei røysteføre. Ein ekskludert mistar alle sine rettar unntatt paragraf 2.5. Om ein som er ekskludert ankar denne avgjerda, er medlemskapen suspendert til anka er behandla. Ekskluderte medlemmar har rett til å søke sentralstyret om nytt medlemskap.*
- 3. Åtvaring, tilbaketrekking eller suspensjon frå verv kan vedtakast av lokallagsstyre, distriktsstyre eller sentralstyre.*
- 4. Disiplinærvedtak kan ankast i tråd med paragraf 2.5.*

4. Forebygging av seksuelle krenkelser og overgrep

Det viktigste tiltaket for å forebygge seksuelle krenkelser og overgrep er at alle medlemmer diskuterer hvorfor seksuelle krenkelser og overgrep kan skje, og

maktforholdene som ligger til grunn. Forebygging av seksuelle krenkelser og overgrep tas opp til diskusjon i hver landsmøteperiode i styrer, lag og medlemsmøter og blant folkevalgte på regionalt og nasjonalt plan.

5. Definisjoner

5.1 Definisjoner i lovverket

Straffeloven

Kapittel 26. Seksuallovbrudd, paragrafene 291 til 320 omfatter straffbare seksuelle handlinger.

§ 291. Voldtekt ... a) skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende atferd, b) har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen, eller c) ved vold eller truende atferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 295. Misbruk av overmaktsforhold og lignende ... den som skaffer seg eller en annen seksuell omgang, eller får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv ved a) misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, eller b) å utnytte noens psykiske lidelse eller psykiske utviklingshemming dersom forholdet ikke rammes av § 291, eller c) å utnytte en person under 18 år i en særlig sårbar livssituasjon. På samme måte straffes den som ved forhold som nevnt i første ledd bokstav a til c får noen til å ha seksuell omgang med hverandre. § 297. Seksuell handling uten samtykke ... den som foretar seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det.

§ 298. Seksuelt krenkende atferd offentlig eller uten samtykke ... den som i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd a) på offentlig sted, eller b) i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket i det.

Likestillingsloven

§ 8. Forbud mot trakassering

Trakassering på grunn av kjønn og seksuell trakassering er forbudt. Med trakassering på grunn av kjønn menes handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. Med seksuell trakassering menes uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom for den oppmerksomheten rammer.

5.2 Definisjoner i dette dokumentet

5.2.1 Seksuelle krenkelser

Seksuelle krenkelser kan dreie seg om et spekter av seksuelle handlinger, fra krenkende ordbruk, seksuell trakassering og tilsvarende handlinger. Det er den som utsettes for ordene eller handlingen som avgjør hvorvidt den kan aksepteres, eller hvorvidt den er krenkende og dermed uønsket.

5.2.1.1 Seksuell trakassering

Seksuell trakassering er uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom, ydmykende eller truende for den oppmerksomheten rammer. Det kan være verbal, ikke-verbal eller fysisk, og kan omfatte alt fra seksuelle kommentarer til uønsket berøring.

Eksempler kan være:

- Uønsket seksualisert atferd, t.d. klapp på baken, hentydninger i samtaler
- Nærgående kommentarer om kropp og klær
- Seksualiserte forslag eller hentydninger

5.2.1.2 Utnyttelse av maktrelasjon

Når den som har størst makt i en relasjon mellom personer i et asymmetrisk maktforhold, anvender seksualisering av relasjonen på en slik måte at den andres intimitetsgrenser blir krenket, er dette utnyttelse av maktrelasjon. Det hviler et særlig ansvar på de som innehar ledende posisjoner å ikke inngå relasjoner som er basert på skjeve maktforhold eller som bygger på at en part har utnyttet sin makt.

5.2.2 Seksuelle overgrep

Seksuelle overgrep er seksuell handling eller omgang mot person som ikke har samtykket, ikke var i stand til å samtykke, som har gitt uttrykk for at samtykket ikke lenger gjelder, eller der overgriper burde forstått at den seksuelle handling eller omgang ikke lenger var ønska, eller som er brudd på straffelovens kapittel 26, seksuallovbrudd.

5.2.3 Utsatt

Den som mener den er utsatt for en seksuell krenkelse

5.2.4 Anklaget

Den som er anklagd for en seksuell krenkelse

5.2.5 Tillitsvalgt

Et medlem av ledelsen (fra lokallagsstyre til landsstyre), medlem av utvalg satt ned av ledelsen eller folkevalgt.

5.2.6 Støtteperson

Både den utsatte og den anklagede skal sikres en støtteperson, som kan bistå på møter og fungere som bindeledd. Støttepersonen kan være en tillitsvalgt, eller en annen person vedkommende stoler på.

5.2.7 Behandlingskomiteen

Landsstyre setter ned en behandlingskomitee for hver periode. Denne komiteen behandler påstander om seksuelle krenkelser og overgrep og orienterer sentralstyrets arbeidsutvalg (AU) ved partisekretær om saken og innstiller på tiltak. AU avgjør hvorvidt saken skal legges fram for andre organ i partiet.

6. Ansvar

Ledelsen i alle ledd har ansvar for å forebygge seksuelle krenkelser og overgrep. Ledelsen har ansvar for at medlemmene i Rødt diskuterer og er bevisst på hvorfor seksuelle krenkelser og overgrep kan skje, maktforholdene som gjør at dette kan skje,

konsekvensene av seksuelle krenkelser og overgrep og hvordan de kan forebygges. Alle medlemmer skal gjøres kjent med retningslinjene.

Medlemmer som får kjennskap til at noen er eller har vært utsatt for seksuelle krenkelser og overgrep, skal ikke diskutere eller snakke med dette med andre, men gå direkte til en tillitsvalgt med det hun eller han vet.

Tillitsvalgte som får meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep skal ta dette på alvor. Ved kjennskap til pågående seksuelle krenkelser og overgrep har den tillitsvalgte ansvar for å forsøke å hindre at dette fortsetter. Deretter kontaktes sentralstyrets arbeidsutvalg ved partisekretær. Den tillitsvalgte bør motivere den utsatte til å anmelde saker som kan være straffbare og opprettet et støtteapparat rundt vedkommende. Kun de personene som er strengt nødvendig for håndteringen av saken bør involveres. Tillitsvalgte/Tillitsvalgte og medlemmer/De som får kjennskap til anklagen har taushetsplikt om informasjon de får i saken.

Sentralstyrets arbeidsutvalg ved partisekretær har ansvar for å bringe saken videre til organet som skal behandle saken. Meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep tas alvorlig og behandles profesjonelt. SST/AU har ansvar for å gjøre en habilitetsvurdering, og vurdere om det må hentes inn ekstern hjelp.

Behandlende organ (lokallagsstyre eller behandlingskomité) som behandler meldinger om seksuelle krenkelser, har ansvar for å gjøre en habilitetsvurdering, og vurdere om det må hentes inn ekstern hjelp. Hvis organet vurderer seg inhabil, sendes saken til sentralstyrets arbeidsutvalg.

Lokallagsstyret kan behandle saker om seksuell trakassering, behandlingskomiteen kan behandle alle saker som omfatter seksuelle krenkelser. Meldingene behandles opp mot paragraf 13 (disiplinærtiltak) i vedtektene. Meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep tas alvorlig og behandles profesjonelt.

Behandlende organ har taushetsplikt om informasjon de får i saken.

7. Prosedyre for behandling av meldinger om seksuelle krenkelser og overgrep

7.1 Prosedyre for melding

- Den som utsettes for seksuelle krenkelser eller overgrep kan ta kontakt med en støtteperson, en tillitsvalgt eller partisekretær.
- Hvis et medlem får kjennskap til at noen er eller har vært utsatt for seksuelle krenkelser og overgrep av et medlem i partiet, skal vedkommende gå direkte til en tillitsvalgt med det hun eller han vet. Vedkommende bør ikke konfrontere den som er anklagd.
- Ved kjennskap til seksuelle krenkelser og overgrep skal tillitsvalgt melde fra til sentralstyrets arbeidsutvalg ved partisekretær så snart som mulig. Også anonyme henvendelser bør meldes til partisekretær. Hvis det kan ha skjedd en straffbar handling, skal den utsatte motiveres til å anmelde saken. Polioppipgaver overlates til politiet.

7.2 Prosedyre for håndtering av lokallagstyre

- Lokallagsstyret kan håndtere saker om seksuell trakassering. Hvis lokallagsstyret ikke anser at de er i stand til å håndtere saker om seksuell trakassering, kan slike saker overlates til behandlingskomiteen.

7.3 Prosedyre for Sentralstyrets arbeidsutvalg/behandlingskomite

- Sentralstyrets arbeidsutvalg ved partisekretær bringer saken til behandlingskomiteen om det er en sak som partiet skal etterforske. Er saken det varsles om innenfor straffeloven skal saken tas til politiet. AU ved partisekretær er disponible hvis behandlingskomiteen har behov for det.

7.4 Prosedyre for behandlingen

7.4.1. Generelt

- Det skal sikres at den utsatte er innforstått med og samtykkende til at det åpnes en sak i partiet før det settes i gang videre behandling.
- Det må raskt avklares om saken bør politianmeldes. Hvis saken anmeldes og etterforskes, må behandlingskomiteen avvente videre behandling av saken.
- I saker som ikke anmeldes, er målet med behandlingen er at organisasjonen får avklart de faktiske forhold knyttet til anklagen og den utsattes opplevelse av det som har skjedd og den anklagedes versjon av historien.
- Anklager om seksuelle krenkelser og overgrep tas alvorlig, og behandles på en ryddig og profesjonell måte.
- Behandlingskomiteen møter den utsatte og den anklagede hver for seg. Begge kan la seg bistå av en støtteperson.

7.4.2. Den utsatte

- En utsatte skal gi en skriftlig framstilling av anklagene (eller underskrive en skriftlig nedtegning av det hun/han har fortalt muntlig).
- Den utsatte skal gi samtykke til hvem som skal få kjennskap til hennes/hans identitet.
- Den utsatte skal uoppfordret, jevnlig og så raskt som mulig få informasjon om saksprosessen, hvem som skal behandle saken, hvem som blir informert og tidsramme. Underveis skal den utsatte få beskjed om kva den anklagede eventuelt erkjenner. Når saken er ferdig behandlet skal både den utsatte få beskjed om hvordan organisasjonen vurderer saken og hvilke konsekvenser saken eventuelt får for anklagede.
- Sentralstyrets arbeidsutvalg ved partisekretær har ansvar for at den utsatte blir ivaretatt under hele prosessen.

7.4.3. Den anklagede

- Behandlingskomiteen informerer den anklagede om anklagen. Den anklagede inviteres til å gi sin versjon. Denne kan gis skriftlig eller nedtegnes etter muntlig framstilling og signeres. Hvis saken handler om straffbare forhold, skal kontakt med den anklagede skje i samråd med politiet.
- Behandlingskomiteen kan be den anklagede bes om å søke permisjon fra eventuelle verv så lenge undersøkelsene pågår. Hvis vedkommende ikke ønsker å gjøre det skal behandlingskomiteen fremme forslag til AU om at vedkommende midlertidig suspenderes fra sine verv.

- Den anklagede skal uoppfordret, jevnlig og så raskt som mulig få informasjon om saksprosessen, hvem som skal behandle saken, hvem som blir informert og tidsramme. Han/hun har rett til å få referater fra møter han/hun har deltatt i. Den anklagede har rett til å få innsyn i anklagene fra den utsatte, men ikke lese den skriftlige framstillingen av den. Når saken er ferdig behandlet skal både den anklagede få beskjed om hvordan organisasjonen vurderer saken og hvilke konsekvenser saken eventuelt får for anklagede.

7.4.4. Avklaring og vedtak

- Behandlingskomiteen skal gjøre en vurdering om anklagene innebærer et brudd på disiplinærparagrafen i Rødt side vedtekter (om det har skjedd et tillitsbrudd som er uforenelig med verv eller medlemskap).
- Det skal tas hensyn til maktubalansen mellom de berørte når anklager om seksuelle krenkelser og overgrep blir satt fram. Under behandlingen skal komiteen ta utgangspunkt i opplevelsen til den utsatte. Komiteen bør undersøke om det kan være andre lignende forhold knyttet til den anklagede.
- Basert på samtaler og grundige undersøkelser konkluderer behandlingskomiteen om anklagen innebærer eller ikke innebærer et brudd på disiplinærparagrafen i vedtektene. Uansett utfall skal alle berørte parter informeres om konklusjonen.
- Behandlingskomiteen orienterer partisekretær om saken og innstiller på tiltak ovenfor sentralstyrets AU. Med innstillingen skal det følge en fremstilling av de ulike sidene ved saken. AU avgjør hvorvidt saken skal legges fram for andre organ i partiet. Hvis AU ikke følger behandlingskomiteens innstilling skal saken legges fram for SST til avgjørelse. [NB! Dette vil kreve vedtektsendring!]
- Hvis behandlingskomiteen vurderer at anklagen ikke er et brudd på disiplinærparagrafen, bør saken avsluttes så raskt som mulig. Den som har kommet med anklagen skal få beskjed om konklusjonen og få vite begrunnelsen. Det må gjøres det ytterste for å gjennomrette tilliten til den anklagede.
- Etter disiplinærparagrafen kan både den anklagede og den utsatte anke vedtak ankes til høyere organ.

7.5 Informasjonshåndtering

- For å beskytte de berørte er det viktig å begrense hvor mange som får informasjon. Samtidig kan det være viktig å dele nøktern og faktaorientert informasjon for å stoppe overgrep på andre arenaer eller mot andre personer og for å hindre ryktespredning, og gjøre det mulig for andre som har opplevd krenkelser å komme fram med sine erfaringer. Informasjon skal bare gis til de saken angår. Det er Sentralstyrets arbeidsutvalgs ansvar å vurdere hvilken informasjon som skal gis, og hvem som skal få denne.
- Det må avklares hvem internt som har behov for å bli kjent med anklagen, behandlingen og utfallet, og sikres at disse får adekvat informasjon på rett tidspunkt.
- Andre berørte organisasjoner sikres nødvendig informasjon. Hvis en sak er alvorlig, og det er sannsynlig at informasjon lekker ut, må man være forberedt på å møte media. Partisekretær har ansvar for kontakt med og informasjon til media.

- Alt som blir gjort, inkludert alle samtaler med berørte personer, skal dokumenteres skriftlig og logg-føres. (kan ha behov for å snakke med personer som ikke er part i saken)
- Behandlingskomiteen behandler etter loven svært sensitive opplysninger som på ingen måte må komme på avveie. Det behandlende organet må ha oversikt over hvor informasjonen om saken befinner seg.
- Det stilles strenge krav til medlemmene av behandlingskomiteens håndtering av informasjon i sakene de behandler. Det pålegges behandlingskomiteens medlemmer å sørge for tilstrekkelig passordbeskyttelse og bruk av to-faktor autentisering på de plattformene de benytter til behandling av saken.
- Kommunikasjonen under behandlingen skal foregå kryptert mellom medlemmene av behandlingskomiteen.
- I alle dokumenter blir personopplysningene for de involverte i saken anonymisert. Det skal ikke være mulig å anvende møtereferater og dokumenter fra saken til å spore opp de involverte i saken etter at saken er avsluttet.

7.6 Håndtering av informasjon

- Varslene og dokumentene som blir brukt under behandlingen av sakene vil bli lagret hos Rødt. Varslene og dokumentene skal ha passordbeskyttelse og tilgang til dokumentene bestemmes av behandlingsutvalget i samråd med de involverte partene i saken.
- All kommunikasjon gjort mellom behandlingsutvalgets medlemmer og de involverte i sakene skal slettes innen 3 dager.

7.7 Oppfølging

- Når saken er ferdig behandlet, gjennomføres en intern evaluering av retningslinjene og bruken av retningslinjene. Hvis evalueringen viser at retningslinjene var mangelfulle, skal retningslinjene revideres.
- Landsstyret informeres om alle saker som gjelder seksuelle krenkelser og overgrep når en sak er ferdig behandlet. Den utsatte skal anonymiseres i framlegget.
- I saker der organisasjonen har konkludert med at seksuelle krenkelser har funnet sted, skal det avtales en plan for oppfølging av den utsatte og den utsatte skal få mulighet til en oppsummeringssamtale innen et år.

8. Versjonslogg

1.0: Vedtatt av Rødts landsstyre 24.02.13.

2.0: Vedtatt av Rødts landsstyre 22.01.17.

3.0: Vedtatt av Rødts landsstyre 04.02.19.

3.1 Revidert av Rødts landsstyre 16.06.19

Revideres senest innen tre år fra siste revidering.

9. Kontaktinfo

Politiet:

Direktenummer: 02800. Nødnummer: 112.

Om politianmeldelse:

<https://www.dixi.no/hjelpetilbud/advokathjelp/politianmeldelse>

Overgrepsmottak:

Nord-Norge: <http://uni.no/nb/uni-helse/overgrepsmottak-nord-norge/>

Midt-Norge: <http://uni.no/nb/uni-helse/overgrepsmottak-midt-norge/>

Vestlandet: <http://uni.no/nb/uni-helse/overgrepsmottak-vestlandet/>

Sørlandet: <http://uni.no/nb/uni-helse/overgrepsmottak-srlandet/>

Østlandet: <http://uni.no/nb/uni-helse/overgrepsmottak-stlandet/>

Dixi Ressurssenter mot voldtekt

DIXI arbeider for å hjelpe voldtektsutsatte og deres pårørende, spre informasjon om senskader og skadefølger samt drive holdningsskapende arbeid. DIXI tilbyr individuelle samtaler og samtalegrupper for voldtatte og pårørende. DIXI gir også telefonrådgivning på telefon 22 44 40 50. Hos DIXI får du gratis advokathjelp, temakvelder og foredrag, samt opplysning om hjelpeapparatet. Alt er gratis, DIXI har taushetsplikt og det trengs ikke legehenviing.

<http://www.dixi.no>

Tlf. 22 44 40 50

SMISO – Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep

På et senter mot incest og seksuelle overgrep kan du som har vært utsatt for seksuelle overgrep, få støtte til å bearbeide opplevelsene dine. Senteret er først og fremst et selvhjelpstilbud til voksne som har vært utsatt for incest, seksuelle overgrep eller voldtekt, og deres pårørende. Sentrene er et gratis tilbud og supplement til det offentlige hjelpeapparatet, og du trenger ikke henviing for å ta kontakt.

Tilbudene kan variere noe. Finn ditt senter på <https://dinutvei.no/hjelpetilbud/>

Krisesentre

Oversikt over krisesentre i Norge:

https://www.bufdir.no/vold/Hvordan_hjelpe_eller_fa_hjelp/Utsatt_for_vold_oversikt_overs_hjelpetilbud/

10. Kilder

Straffeloven: <https://lovdata.no/lov/2005-05-20-28/§291>

Likestillings- og diskrimineringsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Rødts vedtekter: <https://rodt.no/for-tillitsvalgte>